

ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΠΡΕΣΠΩΝ

Σύνοψη δράσεων διαχείρισης της βλάστησης στην παραλίμνια ζώνη της Μικρής Πρέσπας για το έτος 2011

Ειρήνη Κουτσερή
Υπεύθυνη Τομέα Προστασίας και Διαχείρισης
Μάρτιος 2012

Σύνοψη δράσεων διαχείρισης και παρακολούθησης της βλάστησης στην παραλίμνια ζώνη της λίμνης Μικρής Πρέσπας για το έτος 2011

1. Εισαγωγή

Η σύνταξη της παρούσας αναφοράς έγινε στα πλαίσια της λειτουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Υγροτόπου (ΕΔΥ) του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών (ΦΔΕΠΑΠ), και πιο συγκεκριμένα για της ανάγκες της 5^{ης} κατά σειρά συνεδρίασης αυτής.

Οι δράσεις διαχείρισης και παρακολούθησης της παραλίμνιας βλάστησης που εφαρμόστηκαν τη θερινή περίοδο του 2011 ακολουθούν τις οδηγίες που παρουσιάστηκαν κατά την 1^η συνεδρίαση της ΕΔΥ (12/03/2009) και αναφέρονται λεπτομερώς στη σχετική εφαρμοζόμενη μελέτη¹. Αφορούν πρακτικές διαχείρισης, με στόχο τη διατήρηση των υγρών λιβαδιών. Σημειώνεται σε αυτό το σημείο ότι οι δράσεις παρακολούθησης της βλάστησης δεν πραγματοποιήθηκαν για το έτος 2011, καθώς αποδεικνύεται ήδη από προηγούμενες εκθέσεις² ότι οι διαχειριστικές μέθοδοι είναι αποτελεσματικές, ενώ στο μέλλον θα γίνεται ενδεικτική δειγματοληψία σε τακτά, αλλά όχι ετήσια, χρονικά διαστήματα, όπως καθορίζεται για τη διαχείριση και παρακολούθηση της βλάστησης της παραλίμνιας ζώνης στο Διαχειριστικό Σχέδιο του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών³.

Τα τελευταία χρόνια, κατά την εφαρμογή των διαχειριστικών πρακτικών έχουν παρατηρηθεί βελτιώσεις και συμμετοχή των κατοίκων στη διαχείριση και τη διατήρηση των υγρολιβαδικών εκτάσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για το έτος 2011, στο 70% των διαχειριζομένων παραλίμνιων περιοχών, η διαχείριση πραγματοποιήθηκε από ιδιώτες, είτε λόγω ενδιαφέροντος για την κοπή και συλλογή χόρτου ως ζωοτροφή, ή λόγω ενδιαφέροντος για τη βόσκηση ιδιόκτητων κοπαδιών βοοειδών.

2. Διαχειριστικές παρεμβάσεις στην παραλίμνια βλάστηση

Οι διαχειριστικές παρεμβάσεις που εφαρμόστηκαν κατά την περίοδο αναφοράς, με ευθύνη της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών (ΕΠΠ), βάση των αποφάσεων της προηγούμενη συνεδρίασης της ΕΔΥ και σε συνεργασία με το προσωπικό του ΦΔΕΠΑΠ, ήταν (Παράρτημα: Χάρτης αποτύπωσης διαχειριστικών πρακτικών 2011):

- ο Αποκλειστική βόσκηση με βούβαλους και αγελάδες στην ανατολική και βόρεια όχθη της λίμνης [περιοχές Καρυών, Λευκώνας Νότια (πέριξ του αντλιοστασίου), Λευκώνας

¹ Μαλακού, Μ. και συνεργάτες. 2007. «Σχέδιο Οδηγός αποκατάστασης και διαχείρισης των υγρών λιβαδιών στη λίμνη Μικρή Πρέσπα (2007-2012)». Εταιρία Προστασίας Πρεσπών.

² Προηγούμενες αναφορές για την ΕΔΥ

³ Γιαννάκης Ν., Μπούσμπουρας Δ, Αργυρόπουλος Ι. & Καζόγλου (συντονισμός). 2010. Σχέδιο Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών. Φλώρινα.

Βόρεια (περιφραγμένη έκταση), Γκιούλια Πλατέως, και μέρους της περιοχής Βρωμολίμνη-Κούλα].

- Επισημαίνεται ότι:
 - Η διαχείριση στην περιοχή Γκιούλια Πλατέως, παλαιότερα γινόταν με θερινή κοπή και βόσκηση, ενώ για το 2011 διεξήχθη μόνο βόσκηση ως διαχειριστική πρακτική.
 - Κατά το μήνα Σεπτέμβριο τους 2011, πραγματοποιήθηκε συμπληρωματικά κοπή στο βόρειο κομμάτι της περιοχής Βρωμολίμνη – Κούλα, στα βαθύτερα σημεία με καλαμιώνα. Λόγω του σχετικά χαμηλού επιπέδου στάθμης, ήταν εφικτή η προσέγγιση μεγαλύτερη περιοχής με μηχανήματα και συνολικά κόπηκαν επιπλέον 40 στρ.
- Αποκλειστική θερινή κοπή τον Ιούλιο του 2011 με μηχανικά μέσα (γεωργικοί ελκυστήρες με παρελκόμενους κοπτικούς δίσκους) στις περιοχές Κλέπιστα, Πύλη-Οικισμός, Πύλη Άγιος Νικόλαος και Σλάτινα Πλατέως, σε σημεία βαθύτερα από το 2011, καθώς ήταν εφικτό, λόγω του επιπέδου στάθμης.
- Θερινή κοπή με μηχανικά μέσα ακολουθούμενη από βόσκηση βουβάλων ή/και αγελάδων στην περιοχή Μικρολίμνη.

Η συνολική έκταση των παραπάνω υπό διαχείριση παραλίμνιων περιοχών κατά την περίοδο αναφοράς ήταν περίπου 700 στρ (στις περιοχές Πύλη-Χωρίο και Κλέπιστα κόπηκαν 10 στρ. περισσότερα σε σχέση με το καλοκαίρι λόγω χαμηλότερων επιπέδων στάθμης της λίμνης). Εάν στην παραπάνω έκταση προστεθούν τα περισσότερα από 300 στρ. υγρών λιβαδιών που υπάρχουν σε άλλες τοποθεσίες της Μικρής Πρέσπας και διαχειρίζονται από τους κατοίκους της περιοχής (π.χ. Σλάτινα Λαιμού και Άγιος Αχίλλειος), η συνολική διαχειριζόμενη έκταση κατά την περίοδο αναφοράς ξεπέρασε τα 1000 στρ. Η έκταση αυτή κρίνεται απόλυτα ικανοποιητική για το λιμναίο οικοσύστημα της Μικρής Πρέσπας όσον αφορά στη διαχείριση της βλάστησης.

Η ιδιαιτερότητα αυτή της διαχειριστική περιόδου σε σχέση με αυτές των ετών 2007-2008-2009 είναι ότι όπως και το 2010, η στάθμη διατηρήθηκε σε μεσαία επίπεδα από τα τέλη Φεβρουαρίου του 2011 μέχρι τις αρχές Ιουνίου (μεταξύ 854,30 και 854,40 μ.). Εξαιτίας αυτού δεν πλημμυρίστηκε ικανοποιητικά η παραπάνω έκταση υγρολίβαδων (47%)⁴ προς όφελος της πανίδας που εξαρτάται από τα υγρά λιβάδια, πχ. των φυτόφιλων ειδών ψαριών, όπως το γριβάδι (κυπρίνος).

⁴ Βλ. Ετήσια αναφορά για την ορνιθοπανίδα 2011

3. Άλλα θέματα διαχείρισης βλάστησης

Ως συνέχεια της εφαρμογής διαχείρισης βλάστησης μετά το πέρας του προγράμματος LIFE NAT/8494: «Προστασία ειδών πουλιών προτεραιότητας στη λίμνη Μικρή Πρέσπα», η ΕΠΠ ανέλαβε πρακτικά και οικονομικά τη διαχείριση της παραλίμνιας βλάστησης, με βάση το σχετικό σχέδιο διαχείρισης και τις προτάσεις της ΕΔΥ για την περίοδο 2007- 2012. Κατά διάρκεια της πενταετούς εφαρμογής της διαχείρισης, αυξήθηκε το ενδιαφέρον από ιδιώτες κτηνοτρόφους για τη διαχείριση των περιοχών, ενώ χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 70% της διαχείρισης για το 2011, πραγματοποιήθηκε από ιδιώτες.

Σε αυτό το πνεύμα, η ΕΠΠ προχώρησε στην πώληση του κοπαδιού βούβαλων εκτός Πρέσπας, πλην τριών βούβαλων, τα οποία πωλήθηκαν σε κτηνοτρόφο στον Άγιο Αχίλλειο. Καθώς οι υγρολιβαδικές εκτάσεις προσφέρουν και πολύ καλό βοσκότοπο και καλής ποιότητας ζωοτροφή και εφόσον υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον, είναι το πλέον λογικό η διαχείριση να πραγματοποιείται από ιδιώτες, οι οποίοι έχουν επαγγελματικό και οικονομικό όφελος από της δραστηριότητα. Παράλληλα, όπως έχει δείξει η εμπειρία των τελευταίων πέντε χρόνων, η ύπαρξη διαχειριστικού σχεδίου για τη διαχείριση της παραλίμνιας βλάστησης ενισχύει τις δραστηριότητες αυτές.

Κατά συνέπεια, η ενέργεια διεύρυνσης της ΕΔΥ, ώστε να συμπεριλαμβάνει και εκπροσώπους των κτηνοτρόφων, οι οποίοι μέχρι τώρα δραστηριοποιούνται στο υγρότοπο, ενισχύει την εμπλοκή και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για συνέχιση όλων αυτών των δράσεων διαχείρισης.

4. Συμπεράσματα και προτάσεις για τη συνέχιση της διαχείρισης στις παραλίμνιες περιοχές

Η εφαρμογή συστηματικής διαχείρισης της βλάστησης με βόσκηση και θερινή κοπή στις παραλίμνιες περιοχές της Μικρής Πρέσπας (από το 2002) αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματική για την διατήρηση των υγρολιβαδικών εκτάσεων και τον έλεγχο των υψηλών ελόφυτων σε αυτές. Η συνέχιση των δράσεων διαχείρισης (και παρακολούθησης σε συστηματική αλλά όχι ετήσια βάση) της βλάστησης στις ίδιες περιοχές κρίνεται απολύτως απαραίτητη. Σημαντικό όμως ρόλο στη λειτουργία των υγρών λιβαδιών παίζει και το καθεστώς πλημμυρίσματος των διαχειριζόμενων περιοχών ως αποτέλεσμα της διαχείρισης της στάθμης, η οποία κατά την εαρινή – θερινή περίοδο του 2010 και του 2011 ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή μεν για το πλημμύρισμα των υγρολίβαδων σε αντίθεση με προηγούμενα έτη (2007-2009), αλλά πάλι δεν γίνεται εφικτό να πλημμυριστεί παρά λιγότερο από το 50% των υγρών λιβαδιών

Για την επόμενη διαχειριστική περίοδο (2012) προτείνεται η συνέχιση της εφαρμογής των σχεδίων βόσκησης και κοπής της βλάστησης, όπως περιγράφονται στο Σχέδιο Διαχείρισης για το ΕΠΑΠ, ακολουθώντας γενικώς την ίδια λογική και κατευθύνσεις που έχουν χρησιμοποιηθεί ως σήμερα. Επιπλέον προτείνεται η επέκταση της βόσκησης αγελάδων (ή/και βούβαλων) σε περιοχές όπου δεν είναι δυνατή η πραγματοποίηση θερινών κοπών με γεωργικούς ελκυστήρες, εφόσον αυτό είναι δυνατό να υπάρξει χωρίς να δημιουργεί άλλα προβλήματα (πχ σε ιδιόκτητους αγρούς κατά την περίοδο καλλιέργειας).

